

J. IGNÁC KOMAN

**JURAJ
- DRSNÉHO
NÁMORNÍKA
PŘÍHODY A
SKŮSENOSTI**

EUROPA

J. IGNÁČ KOMAN

EUROPA

J. Ignác Koman: Juraj – drsného námorníka prfhody a skúsenosti

Copyright © Juraj Koman 2019

Redakčná úprava © Martin Plch 2019

Ilustrácie © Martin Vrabec 2019

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2019

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2019

Ako šestnásty zväzok edície Liga výnimočných

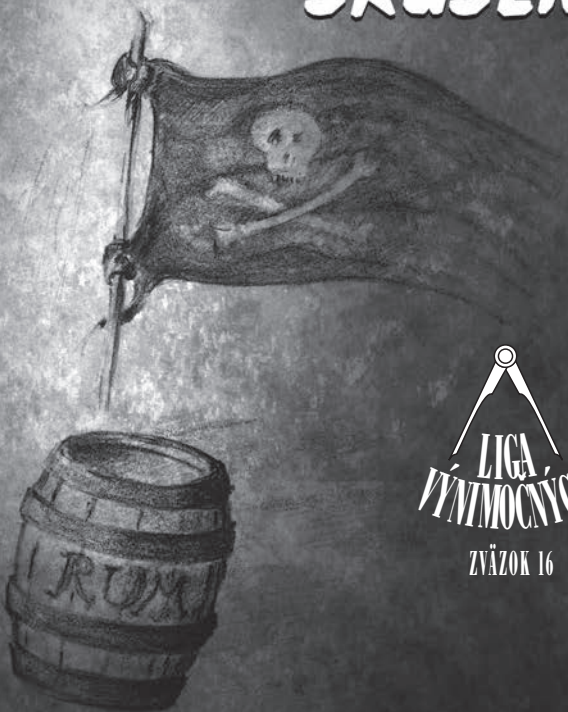
vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2019

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-77-5

**JURAJ
-DRSNÉHO
NÁMORNÍKA
PŘÍHODY A
SKŮSENOSTI**

LIGA
VÝNIMOČNÝCH

ZVÄZOK 16

PRVÁ ČASŤ

Sobota, 28. 9. 2002, Punat – Krk

Preberáme loď. Volá sa „Wandrin Star“. Je úžasná. Krásna, bielunká, hladunká, čistá, nepovracaná. Pre jachtárskych zasvätencom – je to Bavaria 37 – to len aby som hneď od začiatku vyzeral, ako keby ma mama porodila v prístave.

Zriadenec maríny nám odprezentoval všetky vymoženosti tohoto modelu od chladničky cez motory, laná, radar, GPS až po rádio, ktoré môže samostatne hrať na palube a v podpalubí.

Mňa osobne najviac zaujal záchod. Jednak preto, že ostatnému som nerozumel ani „ň“, a jednak preto, že toto zariadenie som hodlal intenzívne využívať.

Zvyšok večera prebehol pokojne. Kopli sme do seba zopár koňakov, povečerali sme v miestnej reštaurácii, vypočuli sme si ohlušujúci spev hudobnej formácie, odetej do slušivých odevov vzdialene pripomínajúcich mexický kroj a posilnení týmto umeleckým zážitkom sme navštívili ešte ďalšie pohostinské zariadenie, kde sme požili nejaký ten alkohol.

Potom sme pohládali našu nádhernú loď, obratne ako mačky sme prebehli po uzuckej doske na jej palubu, zaliezli každý do svojej skromnej kajutky, pripomínajúcej spací box v kozmickej lodi, a zaspali sme.

Nedeľa, 29. 9. 2002, Punat – Krk

Po noci plnej mne doposiaľ neznámych zvukov (vrzganie plachtového stožiara či búchanie nástupnej dosky o mólo) sme sa všetci traja zobudili do celkom pekného nedeľného rána.

V umyvárni miestnej maríny, mimochodom plnej ružolí-cich nemeckých a rakúskych námorníkov, sme vykonali základné hygienické úkony. Teda ja s Rolandom ozaj len tie základné, keďže sme si predsavzali, že počas tejto plavby sa z nás stanú skutoční chlapi. Zarastení a smradľaví. Matjaz sa k nám zatiaľ v tomto neľahkom predsavzatí odmietol pripojiť.

Vypili sme svorne rannú kávu, zjedli čo-to zo zásob, čo sme si doviezli z našich vzdialených domovín a začali sme s prípravnými prácami na plavbu. Aby som nijako nehyperbolizoval svoju pridanú hodnotu v tejto fáze plavby – Matjaz a Roland začali pripravovať loď na vyplávanie a ja som sa intenzívne, s vrozeným šarmom a zvedavosťou, vypytoval na každý najmenší pohyb, ktorý práve vykonali. Chcel som tak odhaliť zmysel desiatok rôznofarebných lán a kladiek, a úchytiak, a bohvie čoho ešte.

Dosť ma desila predstava, že v stave núdze budem musieť rýchlo uchopiť to správne lano, ovládajúce tú správnu časť tej správnej plachty na tej správnej strane, a ja nebudem práve vedieť, ktoré – do kravskej riti – to zrovna je! Táto úzkostná predstava ma prenasleduje ešte od čias, keď som ako mladúky inžinier dostal za úlohu riadiť dosť explozívnu prevádzku v jednej chemickej fabrike, v ktorej desiatkami – ak nie stovkami – rôznych potrubí prúdili kadejaké svinstvá a bolo treba to prúdenie zmysluplne riadiť.

Každopádne, tu mám po boku aspoň dvoch parťákov, ktorí sa zatiaľ javia ako celkom skúsení námorníci.

Matjaz mi poukazoval, ako sa odvíjajú a navíjajú plachty a Roland mi teoreticky vysvetlil, ako to celé funguje s vetrom a plachtami. Teoreticky som to pochopil. Uvidím, či mi to bude niečo platné v praxi.

O 10:00 odrážame od móla.

Zjavne to nie je také jednoduché, ako vycúvať z parkoviska. Fúka dosť silný vietor, po oblohe plávajú krásne, veľké a poctivo nadýchane oblaky. Väčšina ostatných lodí je stále pevne priviazaná k mólu a ich posádky nám pietne mávajú a prajú šťastnú plavbu. Plachty sme zatiaľ nevytiahli, na vyplávanie z maríny používame lodný motor. Minuli sme maják a Roland s Matjazom začali rozvíjať plachty.

Cieľ našej plavby je ostrov Rab. To znamená, že by sme mali držať kurz 180 stupňov južne. Vietor fúka od severovýchodu, čo moji spolumoreplavci považujú za ideálny vietor. Mne sa až tak ideálny nezdá, keďže si musím uťahovať šiltovku, aby mi ju neuchytil.

Ťahaním tých správnych lán kolegovia vytiahli hlavnú plachtu, uvoľnili rahno, takže sa plachta mohla natočiť žiadaným smerom, a „ideálny vietor“ sa do nej schuti oprel. Wandrin Star vyrazila vpred: Matjaz držal kormidlo a Roland začal pracovať na rozvíjaní prednej plachty. Ja som držal, ťahal a uvoľňoval všetky laná, ktoré mi strčil do ruky. Všetko to bolo relatívne super, kým sme boli v zátiší zátoky, ktorá marínu obkolesuje.

Pred nami sa však začali belieť hrebienky a postupne riadne hrebene vln otvoreného mora, ktoré si na nás s láskou počkalo. Pred nami sa objavil obrovský oblak nepochybne spojený

s morskou hladinou, čo moji skúsenejší parťáci identifikovali ako búrku. Už beztak dost' silný vietor ešte pridala na sile a fučal do našich plachiet tak, že začali oblizovať morskú hladinu. Ja osobne som býval v stave posrať sa, len čo sa loď čo len trošičku naklonila.

Ohromne ma povzbudilo, keď mi Roland vrazil do ruky viacfarebné lano so slovami: „Až to bude vyzerat', že sa loď prevráti, tak toto lano pusti.“ On šiel zatiaľ zvinovať plachty, používajúc rôzne kľuky a kladky a Matjaz celý ten čas jednou rukou pevne natáčal kormidlom loď tak, aby si s ňou vietor nerobil úplne čo chce. Druhou rukou sa držal konštrukcie zábradlia, aby ho vlny nespláchli z lode.

Takto sme asi hodinu zápasili s vetrom o sile 35 až 40 uzlov (pre nezasvätených suchozemských červíakov: jeden uzol je cca 1,8 km/h) a s vlnami výrazne prevyšujúcimi našu 12 m dlhú loďku. Roland postupne zvinoval prednú aj hlavnú plachtu, lebo vietor sa do nich opieral tak, že ich stláčal až k vodnej hladine.

Práve pri zvinovaní prednej plachty sme si všimli dost' veľkú trhlinu, ktorá sa pod silným vetrom stále zväčšovala.

„Vyzerá to, že je natrhnutá!“ zahučal znalecky Roland. „Tí idioti nám dali loď s natrhnutou plachtou!“ hučal ďalej zrejme sám pre seba, lebo Matjaz ani nepohol brvou a ani na okamih nepustil kormidlo.

„Tu sa fakt na nič nedá spoľahnúť!“

„Možno sa roztrhla teraz,“ zapojil sa konečne Matjaz.

„No to určite! Toto predsa nie je žiadna víchrica!“

Keby sa ma v tom konkrétnom okamihu niekto pýtal na názor, tak by som si dovoľil s týmto Rolandovým tvrdením nie úplne súhlasiť. Ale nikto sa nepýtal...

Našťastie, moji skúsení parťáci sa po ďalšej polhodinke zápasu zhodli na tom, že s takouto plachtou nie je rozumné

plaviť sa ďalej do zasľúbených diaľav a otočili loď naspať k materskému prístavu.

Po ďalších dvoch hodinách zápasu s vlnami a vetrom sme dorazili späť do Punatu.

Pochopil som, prečo sú námorníci takí pobožní, a to je mi celkom jasné, že toto zďaleka nebolo to najhoršie, čo nás na mori mohlo stretnúť. Zaparkovali sme loď tam, odkiaľ sme ráno vyplávali, a zriadenci maríny zvinuli potrhanú plachtu, frflajúc čosi o bore a blbých Rakúšanoch, čo vyplávajú v takomto počasí na otvorené more. Ja ako Slováč a Matjaz ako Slovinec sme im, pravdaže, rozumeli, a tak sme ich patrične upokojili slovami, že ak do rána nebude plachta opravená, požiadame o druhú loď.

Nato sme kopli do seba zopár koňakov, vzájomne sme sa popríznačovali, kto sa ako dosral a kolísavou chôdzou sme sa odobrali do najbližšej pizzerie za vonným, na pevnej zemi pripraveným pokrmom. Pozalievali sme ho dobrým miestnym vínom a na záver niekoľkými travaricami s jediným a neochvejným prianím – udobriť si Poseidona, aby k nám bol počas ďalších dní zhovievavejší.

Pre mňa ako úplného zelenáča na mori to však bol úžasný krst a silná lekcija pokory pred morom a prírodou ako takou.

O 22:00 sme zaspali ako duby.

Pondelok, 30. 9. 2002, Punat – Krk

Pobudili sme sa okolo 8:00. Je krásne slnečné ráno.

Veľa som toho nenaspal, lebo do lode celú noc búchali vlny. Včera sme totižto v tom silnom vetre nedokázali zacúvať k mólu zadnou časťou lode, a tak sme ju priviazali tou prednou. Umožnilo nám to výrazne sa odlišovať od stádovito zadkom priviazaných lodí ostatných susedov, čo sme ohromne ocenili, keď sme sa v noci veselí vracali z večere. Bohužiaľ – ako to už býva – daňou za túto osobitosť bolo sústavné búchanie vln dozadu, akoby nás niekto pekne nakopával. Navyše nerytmicky.

Celá posádka Wandrin Star sa postupne zišla v mariňáckych umyvárňach a na Matjazove veľké potešenie sme sa s Rolandom oholili a osprchovali.

Zhodli sme sa totiž, že síce existujú ženy, ktoré obľubujú zarastených, štipľavo páchnucich mužov, ale štatisticky významnejšia časť žien obľubuje mužov opačných charakteristík. A (i keď sa to často nestáva) čo keby nás počas plavby stopli nejaké krásne, mladé, po hladkom mužskom líci a voňavom podpazuší túžiace, napríklad krásne, mladé, povedzme poľské učiteľky?!

Počas raňajok, ktoré s materinskou láskou nachystal Roland, nás milo prekvapili zriadení maríny, keď priniesli opravenú plachtu.

Slávnostne sme ju vytiahli, pripili si na Poseidona a bez problémov sme odrazili od móla.

Dnešné ráno som sa už i ja pohyboval pri odlaňovaní po palube mrštne ako stará námorná krysa. Som ohromne učenlivý – podotýkam – popri mnohých iných kladných vlastnostiach.

Moji morskými vetrami ošľahanejší parťáci sa nestačili čudovať, ako rýchlo som to všetko okukal. Musel som sa im preto priznať, že nie som ľudská bytosť, a už vonkoncom nie z tejto planéty.

Toto oznámenie ich nijako neprekvapilo, a tak mi s neopísateľnou odovzdanosťou zverili kormidlo, aby som vyviedol loď zo zálivu na otvorené more. A ja som tak urobil s pohľadom pevným skoro ako Mojžiš, keď vyvádzal národ izraelský z bezpečia egyptského zajatia do neznáma zasľúbenej zeme.

Chlapci spustili plachty a ja som sa prvýkrát v živote chytil za pačesy z vetrom.

Priznám sa, mal som strach. Je to ako keď prvýkrát líhate na ženu a neviete, ktorými dotykmi jej spôsobíte viac rozkoše a ktorými viac bolesti.

Asi polhodinu – ktorá sa v tom okamihu javila ako večnosť – mi trvalo, kým som onen primárny strach zahnal.

Doslova som pocítil ten okamih, keď zistíte, že vôbec nejde o zápas, ale že je to tanec. Ako argentínske tango. Keď si váš vietor nakloní ako krehkú, ale milovania hodnú dámu, ktorá sa v zlomku sekundy vystrie, len čo tlak tanečnickových ramién na okamih poľaví. A pri tom si neustále hľadíte do očí a túžite sa dotýkať viac a viac.

Len čo sme vyšli ďalej na otvorené more, tanečník pridal na vášnivosti.

Konečne som pochopil, čo to je bora, vietor od Velebitských hôr. Je doslova ako náruživý argentínsky tanečník. Na chvíľu sa oprie, akoby po ničom inom netúžil, len zvaliť vás na zem. A potom sa stiahne a sotva citeľne vás hladká. O nevyšpytateľnú chvíľu urobí to isté, ale z úplne inej strany. Je to úžasná škola poddajnosti pri veľmi hlbokej koncentrácii a oddanosti tomu, čo práve robíte.

Pri tom neustálo menení smeru vetra mali aj Roland s Matjazom čo robiť, aby upevňovali plachty na tých správnych stranách a uvoľňovali laná na stranách opačných. Je naozaj ťažké udržať loď nasmerovanú tak, aby sa vietor opieral stále z tej istej strany, na akej sú nastavené plachty a aby tak rahno hlavnej plachty nelietalo z jednej strany na druhú. Mimochodom, jachtári nazývajú toto rahno „bum“. To preto, že keď si nedávate pozor a ono vás pri zmene smeru trafí, zvuk podobný slovu „bum“ je to posledné, čo počujete skôr, než spadnete do vody.

Napriek tomu, že je skoro jasná obloha, oceňujem nepremokavý odev, čo mi Roland zakúpil. Pri vetre okolo 30 uzlov a rýchlosti lode vyše 9 uzlov by som bez neho, stojac pri kormidle, bol mokrý ako myš.

Pri jednom z manévrov s plachtou vietor uchytil Rolandovi z hlavy jeho obľúbenú šiltovku. Vyronil za ňou jednu rýchlu slzu a pokračoval v zmenšovaní hlavnej plachty. „To bola moja obľúbená čiapka!“ smutne ešte precedil cez zuby a potom veľmi hlasno dodal: „Keď už táto obeta nebude Poseidonovi stačiť, tak budeme musieť hodiť do mora Matjaza!“

Rolandova čiapka však tentoraz Poseidonovi stačila.

Za krátku chvíľu sme sa priblížili k ostrovu Rab a v jeho blízkosti sa bora ukludnila. Mohli sme tak pokojne doplávať do malinkého, utešeného prístavu mestečka Rab.

Bez problémov sme sa prilanili k mólu priamo na promenáde. Miestny úradník, ktorý sa pri lodi objavil ako David Copperfield, nás promptne skasíroval, a tak sme mohli spokojne užívať závetrie prístavu až do nasledujúceho rána. Svorne sme si prezreli mestečko a prehliadku sme zakončili v utešenej zašitej reštaurácii, kde nás poobnášali výbornými rybami, langustami a chobotnicami. A, samozrejme, dobrým vínom a travaricou.

Potom sme ešte dlho do noci sedeli na palube a dopíjali zvyšky koňaku, čo Roland priniesol zo svojej domoviny. Keď sa minul, prišiel na rad úžasný čučoriedkový likér, ktorý Matjazovi pribalila jeho krásna žena, keď sme jej ho pred dvoma dňami unášali z ich pekného bytu v Ľubľane.

S každým vypitým kalíškom sme túžobnejšie a túžobnejšie hľadeli na prázdnu posezónnu promenádu, kedy už konečne pri našej lodi zastane onen vysnívaný autobus plný krásnych mladých poľských učiteliek.

V ten večer poľské učiteľky neprišli.

Iba starší penzijný nemecký pár sa pristavil pri našej lodi a vyzvedal, prečo máme na vrchole stožiara rozsvietené svetlo, keď kotvíme v bezpečnom prístave. My sme boli neúčastňou poľskej turistickej výpravy natoľko rozhorčení, že sme milých nemeckých dôchodcov zapudili odpoveďou, že to svetlo musia mať rozsvietené všetky lode, na palube ktorých je karanténa kvôli niektorej vážnej, v Európe zatiaľ nevakcinovanej chorobe. Keď tu o tom teraz píšem, uvedomujem si, že sme naozaj neboli zrovna najzdvorilejší... V skutočnosti sme to svetlo zažali skôr, než sme šli do krčmy, aby sme potom ľahko našli našu milovanú loď.

Po vyprázdnení fľaštičky so skvelým likérom, uľahli sme všetci traja do svojich kozmonautických kajútok a sladko zaspali.

Utorok, 1. október, Rab – Rab

Nádherne ráno.

Ako z romantického filmu, keď sa kladný hrdina prebudí a vedľa seba vidí ležať spiacu ženu svojich snov, s ktorou sa konečne po dlhých životných peripetiách večer predtým niekoľkokrát rýchlo a pomaly, a rýchlo a pomaly pomiloval. A keď rozhrnie záclony, uvidí prázdne nábregie malého stredomorského prístavného mestečka – iba urastené palmy a čajky lietajúce nízko nad tichou morskou hladinou.

Tak asi takéto je dnešné ráno, až na tú ženu mojich snov.

Miesto nej môj zrak pohladil pohľad na neoholené tváre Matjaza a Rolanda. Dnes sme hygiene veľmi neublížili.

Poraňajkovali sme svorne na palube. Dobrá káva s mliečkom, chlebič so syrom, klobáska, bôčik, pri ktorom sa každé ráno Roland s Matjazom povadia, či je to špek, alebo pršut. Homeopatická dávka vodky, naskákať na palubu, pouvoľňovať laná, odraziť od móla, zakývať pobrežným očumovačom, zaťat' odvážne pohľady smerom na otvorené more a ďalší deň našej plavby môže začať.

A on začal naozaj nečakane – úplným bezvetrím.

A tak hodnú chvíľu brázdime po mori so zapnutým motorom a hľadáme nejaký slušný prúd, ktorý by aspoň trochu napol naše zvädnuté plachty. Po hodine hypnotizovania vrtuľky na vrchole sťažňa sme pochopili, že treba niečo obetovať bohu vetra Aiolovi. S hrôzou som si však uvedomil, že ak to má byť živá obeť a ak príde na hlasovanie, kto z nás troch bude ako prvý obradne zarezaný a hodený do

mora, budem jednohlasne vybraný ja – keďže som na lodi najmenej osožný. Tak som rýchlo zbehol do podpalubia a so sladkým úsmevom na mojich dlho nepobozkaných perách som priniesol dobre vychladenú vodku a tri poháriky, aby som si aspoň takto naklonil potencionálnych voličov.

Aiolovi sa zrejme zapáčil môj proaktívny prístup k riešeniu problémov a možno sa mu uľútilo mladého, sympatickeho, neobyčajne talentovaného muža – tak príjemného, a v istom zmysle slova neodolateľného. Pootvoril mech, v ktorom uväznil vietor, doprial našim plachtám pyšne sa naduť a potlačiť Wandrin Star opäť o kúsok ďalej na juh.

Hlboko sa skláňam pred jeho veľkomyselnosťou.

Čumením na netočiacu sa vrtuľku na vrchole sťažňa sme však stratili veľmi veľa času a uvedomili sme si, že dnes už do vytýčeného Zadaru určite nedoplachtíme. Rozhodli sme sa teda pre zmenu trasy. Zakotvíme v nejakej tichej zátokke najbližšieho ostrova, tam ľahko poobedujeme (oba ja s Rolandom sme dúfali, že Matjaz uloví svojou veľkou harpúnou, ktorú na loď dotrepal zo svojej rodnej Ľubľany, nejaké ryby), trochu si odpočinieme a potom otočíme loď smerom k najbližšej maríne, kde prečkáme noc.

Našli sme nádhernú zátoku na malinkom neobývanom ostrove Maun. Miesto ako stvorené pre natáčanie odľahčenejších scén nového dielu Jamesa Bonda.

Opatrne sme sa priblížili, očami fixujúc hlbkomer, a len čo hodnota na jeho displeji klesla pod 10 metrov, spustili sme našu krásnu, blyštiacu sa kotvu.

Len čo sme zakotvili, Matjaz naozaj uchoпил plutvy a okuliare a vliezol do vody. Harpúnu však zabudol v kajute. Tak som radšej pochystal minútové cesnakové cestoviny s olivami a opečenými klobáskami, zalievajúcimi

trochou dobrého slovenského piva a tavaricou, ktorú sme ešte stihli zakúpiť na Rabe.

Roland po obede začal skúšať funkčnosť malého gumeného záchranného člna, a len čo odplával kúsok od lode, zdochol mu motorček, čo ho mal dopraviť naspäť do bezpečia Wandrin Star. Našťastie sa mu ho po hodnej chvíli (vyplnenej vzájomným pokrikovaním medzi Matjazom a Rolandom a Rolandom a motorčekom) podarilo nakopnúť, takže mal kto aspoň poumývať riady. Ja som si chvíľu zaplával, lebo som nemohol odolať predstave kúpať sa v októbri v mori.

Len čo som sa však zjavil na palube v plavkách, priplavila sa k nám veľká výletná loď a z nej naskákali do vody ružoví nemeckí dôchodcovia.

Tento obraz brutálne pošpinil panenskú nádheru našej zátočiny a Roland s Matjazom z toho obvinili práve mňa: „Samozrejme, že sa sem tisnú, keď tu po palube pobehuje polonahý Juraj! Takú nadprirodzenú krásu za svoje dlhé životy nemohli nikde doposiaľ uzrieť! To je silnejšie ako spev Sirén!“ respektíve niečo v tom duchu. Tak som sa radšej rýchlo poobliekal. „Mohol by si aspoň prítáhovať lode plné mladých poľských učiteliek!“ dodal jeden z nich.

My osudovo prítážliví ľudia to máme, hold, ťažké.

Okolo 16:00 sme vytiahli kotvu a vyrazili sme smerom k ostrovu Pag, kde má byť podľa mapy marína v malinkej dedinke Šimuni. Museli sme oboplávať celý ostrovček Maun, takže sme si mohli precvičiť plavbu so všetkými možnými smermi vetra, dokonca i proti nemu, čo som podnes nechápal. Dokázali sme to všetko s ľahkosťou nám typickou a niečo po 19:00 sme bezpečne prilanili loď k mólu mariny v Šimuni.

Doplňili sme zásoby vody, dobili sme elektrické batérie, zasýtili sme naše vyhladnuté žalúdky v miestnej krčmičke,

vyprázdnili sme niekoľko pohárikov travarice, poďakovali sa Aiolovi a Poseidonovi za hladké more a bezpečný vietor, vyčistili sme si ako civilizovaní muži zuby a zaľahli sme spať.